

17. JÉZUS MEGSZABADÍT: ZÁKEUS

(Lk 19,1–10)

Gyülekezeti óraszám: 2. Egyházi iskolák óraszám: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

Felhasznált irodalom:

BARCLAY, W., Auslegung des Neuen Testaments, Lukasevangelium, Wuppertal 1968.

BUDAI, G., Az evangéliom Lukács szerint (Ráday Gyűjtemény kézírata) Budapest é. n.

SCHNEIDER, G., Das Evangelium nach Lukas Kapitel 11–24. Würzburg 1977.

STRACK, L./BILLERBECK, P. (Hrsg.) Das Evangelium nach Markus, Lukas und Johannes und die Apostolgeschichte, München 1978.

Lukács evangélista elbeszélésében Jézus Jeruzsálembé való bevonulása előtti utolsó története Zákeus története. Jézus küldetésének az okáról és céljáról is szól ez a **megmentő találkozás**. Isten elküldte a Fiát a földre, hogy életeket változtasson meg, és Isten útjára terelje őket. Jézus azért jött, hogy olyan embereket is megmentсен, akikről mindenki úgy gondolkozott, hogy nem méltók Istenre. A **megmentés** fogalma nem mást jelent, mint megszabadítást, kiszabadítást. A görög szó (szódzó) arra utal, mintha valakit felemelve kihúznának, kiemelnének valahonnan. Jézus a mennyből az ember után lejött a földre, hogy a bűn mélységéből kiemeljen. Egészen mélyre, a pokolra szállt, hogy az embernek ne kelljen a pokolra szállnia, hanem majd a mennyi dicsőségben a mennybe kerüljön. Magában a történetben van egyfajta átvitt értelmű le-föl mozgás. A felkapaszkodó embert Jézus lehívja maga mellé, hogy kiemelje élete mélységéből.

Zákeus nevének jelentése: az igaz. Ez ellentmondott az életvitelével mindaddig, amíg nem találkozott Jézussal. Csak ezután lehetett rá igaz a nevének jelentése, hiszen a vámszedő, aki pogányokkal napi szinten érintkezik, sőt nekik dolgozik, a mózesi törvények értelmében tisztátalan, nem igaz, Isten színe elé nem méltó. A zsidók a vámszedőket a bűnözőkkel és a pogányokkal egy sorba helyezték. Mivel Zákeus nem egyszerű vámszedő volt, hanem **fővámszedő**, ezért ez még inkább azt jelentette, hogy a zsidó vallásos kortársak szemében Istentől nagyon messze került.

Lukács keveset mond el Zákeusról. Annyit tudunk meg, hogy mi a foglalkozása, és hogy mi volt a legszembetűnőbb rajta: alacsony termete. E kevés tényből és Zákeus viselkedéséből azonban következtethetünk két dologra, ami a Jézussal való találkozás előtt történt vele.

1. **Már hallott Jézusról.** Minden bizonnyal felkeltette az érdeklődését az, amit róla hallott, a tanításai és a tettei, bizonyára meg akart győződni arról, hogy Jézus valóban olyan különleges képességekkel bír, ahogy beszélnek róla.

2. **Elégedetlen volt az életével.** Élt benne valamiféle vágy a változásra. Azonnal engedelmeskedett Jézusnak.

Jézus zarándokmenettel érkezett **Jerikóba**, úton Jeruzsálem felé. A két város között körülbelül egy napi járóföld távolság volt. Jézus csak át akart haladni a városon, de útközben ismét történik egy szabadítás. Jerikó egy gazdag és jelentős város volt. A Jordán völgyében feküdt, és egyrészt a Jeruzsálembé vezető út vezetett át rajta. Jerikó fontos vámszedő hely volt Arábia felé. Leginkább datolyát és balzsamot szállítottak kelet felé. Volt egy hatalmas kiterjedésű pálmaerdője és egy világhírű balzsamligete, aminek az illata kilométerekre betöltötte a levegőt. Sőt rózsakertjei is híresek voltak. Pálmák városának hívták. Josephus Flavius azt írja, hogy ez egy csodálatos vidék, Palesztina legkövérebb földje. Jerikó a rómaiaknak köszönheti, hogy a

datolyák városaként és a balzsam városaként ismerték meg. Így Jerikó lett a vám és adó szempontjából a legjelentősebb palesztinai város. Zákeus meglehetősen jól keresett. Hivatása legfelsőbb fokára eljutott. Ezért aztán a leginkább gyűlölt ember volt a környezetében. Elkerülhetetlenül egyre magányosabbá vált az az ember, aki a gazdagság miatt magát a társadalomból kizárta.

Zákeus elszántságára utal, hogy odamegy az emberek közé, és nem szégyell felmászni egy **vadfügefára**. Szikomorfának és szederfának is hívják. Egy olyan fára mászott fel Zákeus, amelynek az ágai szinte vízszintesen terülnek el. Palesztinában nagyon elterjedt volt. Erős volt a gyökere. Apró, fügeszerű gyümölcsei vannak.

Jézus **parancsolt**. Mintha Ő lenne a fővámszedő főnöke. Leparancsolta a fáról, és kijelentette, hogy nála fog megszállni. A vámszedő pedig örömmel fogadta a meghívást. Zákeus külső megmozdulása a belső, lelki megmozdulására utal.

Érdekes a reakciója a **népnek**: mindenki egyöntetűen zúgolódni kezdett. Elégedetlenek lettek, felháborodtak. Ez a kifejezés emlékeztet a pusztai vándorlás zúgolódására, amikor a nehézségekkel szembesülve a nép Isten és a vezető ellen fordult. Ez a zúgolódás is Isten akarata és kegyelme ellen fordulásra utal.

A Megmentővel való **találkozás** nyomán Zákeus azonnal tudta, hogy mi az, ami az Istennel való kapcsolatát tönkreteszi. A gazdag ifjúval ellentétben Zákeus saját akaratából adja oda a vagyona felét a szegényeknek. Olyanoknak, akik saját önálló jövedelemmel nem rendelkeznek. Özvegyek vagy árvák, vagy egészségi okok miatt nem tudnak dolgozni. (2Móz 23,6) A szegényekről való gondoskodás a hithű vallásos ember Tóra adta kötelessége volt. Amikor Zákeus a szegényekről való gondoskodást említette, ez a Tórához és végső soron az Istenhez való viszony megváltozására utalt. **Négyszeresét** ígéri azoknak, akiktől valamit törvénytelenül szerzett meg. A kiszarolt adó négyszeresének a visszafizetése annak a bizonyítéka, hogy más ember lett belőle. Mózes törvényei szerint (3Móz 5,20 kk.) az az ember, aki megkárosított valakit, akkor a teljes összegén túl annak az ötödrészét kell hozzátenni jóvátételül. Hogy Zákeus hajlandó volt a négyszeresét visszaadni, az azt jelenti, hogy hajlandó jóval a törvényben előírtakon túl is adni. Ezzel a tettevel magát egy sorba helyezte azokkal a rablókkal, akik az adott körülmények között kötelesek a négyszeres jóvátételre. (2Móz 21,37) Kétszer fordul elő a „**ma**” kifejezés a történetben. Üdvtörténeti szempontból kell érteni: most, amikor itt van a Megváltó, most lett üdvösség a háznak.

Ábrahám fia kifejezés testi értelemben azt jelenti, hogy Ábrahám leszármazottja, izraelita. Azonban Ábrahám a hit példaképe, ezért ez a kifejezés arra is vonatkozik lelki értelemben, hogy azért lett üdvössége a háznak, mert Zákeus a hit gyermeke.

A történet egy összefoglaló mondattal zárul Jézus küldetéséről. Jézus a megmentő. Az **elveszett** szó az Újszövetségben nem azt jelenti, hogy valaki kárhozatra van ítélve, hanem csak egész egyszerűen nem ott van, ahol a helye van, nem ott van, ahol lennie kellene. Rossz helyen van. Aki távol van Istentől, az rossz helyen van, nem itt, ahova Isten a teremtéskor kigondolta. Az a megtaláltatott, aki a mennyei Atya házába visszatál.

Jézus most is figyelmen kívül hagyta a magukat igaznak tartókat, de odahajolt ahhoz az emberhez, aki az üdvösség után vágyakozott. Jézus az elkerülő magatartás helyett pontosan máshogyan cselekszik. Kifejezi a legmesszemenőbbekig a Zákeussal való **közösségvállalást**. Jézus így ment oda valakihez, kereste meg és mentette meg. Senki sincs, aki ki volna zárva az Istennel való közösség lehetőségéből.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A személyiségfejlődés középpontjában ebben az életkorban a teljesítmény és a kisebbségi-érzés feszültsége áll. A gyermekek nagy jelentőséget tulajdonítanak mind a társaktól, mind a

szülőktől, mind a felnőttektől kapott visszajelzéseknek. Ha túl sok elmarasztalást kapnak, a kisebbség érzése erősödik meg bennük.

A történetben szereplő Zákeussal kétszeresen is azonosulnak. Zákeus kicsi, mint ők. Fel kell másznia egy fára, hogy láthasson a tömegben. Zákeust kiközösítik, ahogyan nekik is gyakori tapasztalatuk a megbélyegzés. Zákeus története egészséges önértékelésre és változásra hív. Ehhez Jézus sajátos nézőpontja segíti hozzá Zákeust. Elfogadja. Látja benne azt, akivé válhat. Mi is ilyen hozzáállással segíthetjük a tanulókat a változásban. A jézusi elfogadásra van szükségük a gyermekeknek is, ami nem igazolása mindennek, amit tesznek, hanem egy reális értékelés és meghívás egy gazdagabb útra.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
- Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: - Tudja segítséggel elmondani a munkáltató tankönyvi kép és szöveg alapján Zákeus történetét. - Tudja segítséggel értelmezni a lecke Igéjét: Lukács evangéliuma 19,10.	- Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: - Tudja összefüggően elmondani a munkáltató tankönyvi kép és szöveg alapján Zákeus történetét, és fogalmazza meg következtetését. - Tudja értelmezni és jegyezze meg a lecke Igéjét: Lukács evangéliuma 19,10.

ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT

GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK 1. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Jézus elfogad és szeret bennünket.

Kognitív cél: Zákeus történetén keresztül annak a felmutatása, hogy Jézus látja az emberekben rejlő lehetőségeket.

Affektív cél: Az értékesség érzés és a hozzá kapcsolódó változási igény érzelmi hátterének feltérképezése a csoportban.

Pragmatikus cél: Az egyénben rejlő lehetőségek feltérképezése és bátorítás azok megélésére.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Alkossunk fűgefát! Az osztályban vagy az asztalok és székek segítségével, vagy a gyermekek saját maguk alkossanak egy fát/tornyot, amire felsegítik a legkisebb termetű osztálytársukat! Mesélje el a fenn	Eszköz: asztal, szék

	lévő, hogy milyen a kilátás onnan, mi más, mint lent! Átvezetés: A mai történetben egy fővámszedő felmászott egy fára, hogy jól láthassa Jézust. Arra nem számított, hogy Jézus megszólítja, és meglátja benne a jót.	TKGY 17/A. lecke, 87. o. TKEI 17/A. lecke, 100. o.
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Történetmondás – Jézus megszabadít: Zákeus A történetmondást szemléltessük az osztály által felépített fügefafa és egy Zákeus baba/báb segítségével. • Zákeus mesterségének és kiközösítettségének a bemutatása • Jézus Jerikóban, Zákeus kíváncsisága • Jézus megszólítja Zákeust • A többiek értetlenkedése • Zákeus elhatározása, új élete • Jézus szavai erőt adnak Zákeus új életéhez • Aranymondás: „Mert az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet.” (Lk 19,10) Jézus tulajdonságai A megfigyelési szemponthoz kapcsolódva oldjuk meg a munkáltató tankönyv feladatát: gyűjtsék össze a gyerekek Jézus tulajdonságait! Jézus tulajdonságainak a megbeszélése után játsszák el a gyerekek Jézus és Zákeus találkozását! A Zákeushoz érkező Jézus: az aranymondás magyarázata Hangsúlyozzuk, hogy Jézus azért jött, hogy megkeresse és megváltoztassa Zákeust! Zákeus tulajdonságai: az elveszett és a megtalált Zákeus Készítsük el a 3. feladat táblarajzát: Zákeust a Jézussal való találkozása előtt, és Zákeust a Jézussal való találkozása után. A gyermekeknek osszuk ki egy-egy post-it-on a feladatban található tulajdonságokat! Egyenként helyezték el a megfelelő rajznál! A végén rajzoljunk egy nyilat a két rajz közé, ami kifejezi, hogy honnan indult és mivé lett a Jézussal való találkozásban Zákeus.	TKGY 17/A. lecke, 87. o. TKEI 17/A. lecke, 100. o. Megfigyelési szempont: Figyeljétek meg a történetben, milyen volt Jézus! Vajon miért lehetett rá annyira kíváncsi a főszereplő? Javaslat: A történetmondás során szöjünk bele Jézus tulajdonságait, amiket Zákeus hallhatott róla, és ami miatt kíváncsi lehetett rá! TKGY 17/A. lecke, 1. feladat TKEI 17/A. lecke, 1. feladat Kapcsolódó feladat: TKGY 17/A. lecke, 2. feladat TKEI 17/A. lecke, 2. feladat Eszköz: tábla, post-it, A feladat a munkáltató tankönyvben is elvégezhető: TKGY 17/A. lecke, 3. feladat TKEI 17/A. lecke, 3. feladat
Aranymondás	„Mert az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet.” (Lk 19,10)	

Énekjavaslatok (alternatívák)	„Szabadításod öröme...” (TKGY 141. o. 6., TKEI 157. o. 6.) „Csak nyisd ki a szíved...” (TKGY 150. o. 20., TKEI 166. o. 20.) RÉ21 390. „Várj, ember szíve, készen...” (TKGY 149. o. 19., TKEI 165. o. 19.) RÉ21 222:8–9. verse: „Adjad, hogy lássuk a világosságot...” BS 134:1.4–6. verse: „Kérlek, téged...”	
--------------------------------------	---	--

TOVÁBBI ÖTLETEK

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

TKGY 87. o., TKEI 100. o.

A képen látható:

A képen két központi szereplő: Jézus, aki mosolyogva tekint felfelé, Zákeus, aki a vadfügefafa lombjai között látható. A jelenetet tömeg veszi körül, csodálkozó, megvető arckifejezéseket fedezhetünk fel a tömegben álló emberek arcán.

A szöveg: a Jerikóban élő Zakeus vámszedő volt, és gyakran csalt, hogy vagyont gyarapítsa. Gazdag ember volt, és igen kis termetű. Kíváncsisága vitte fel a fügefára, mert szerette volna látni Jézust. Váratlanul érte, hogy Jézus megszólította, és még váratlanabb volt számára a kijelentése, hozzá akar menni vendégségbe. Zákeus lelkében alapvető változást hozott ez az esemény, tulajdonságait megváltoztatva adakozó, hívó ember lett.

Instrukció a képolvashoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

- Olvassátok el a Zákeus történetét, és figyeljétek, meg milyen tulajdonságokkal lehet őt jellemezni!
- Ki volt Zákeus és hol lakott? Mi volt a foglalkozása?
- Miért nem szerették őt az emberek?
- Milyen ember volt Zákeus? Gyűjtsetek külső és belső tulajdonságokat!
- Mit hallott, mire, kire volt kíváncsi? Mit csinált? Miért?
- Nézzétek meg a képet, mit ábrázol! Kik vannak a képen? Miért? Keresd meg Zákeust! Miért mászott fel a fára?
- Miért lepődött meg? Jézus mit mondott neki?
- Mit szóltak a körülöttük álló emberek?
- A vendéglátás után mi történt Zákeussal? Miben változott meg? Milyenné vált?
- Mit mondott neki Jézus?
- Te érzed-e szükségét a változásnak: viselkedésedben, beszédedben, munkádban, tanulásodban? Mit teszel? Miért?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

Aranymondás: „Mert az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet.”

- A történetben ki lehetett az „elveszett”? Miért?
- Ki az Emberfia? Hogy nevezzük még Őt?
- A történetben hogyan változtatta meg Zákéust a Jézussal való találkozás?
- Ki az, aki „megtartott” lett a történetben? Mit jelent ez?
- Jézus rád is vigyáz és megtart, nem engedi, hogy elveszett legyél! Adj hálát magadban ezért!
- Jézus segít téged a változásban is! Milyenné szeretnél válni? Kérd imádságban Jézustól!

1. Bábozás

A történethez készült módszertani segédanyag bábos feldolgozásra. L. lent

2. Zákéus Isten tenyerében

Zákéus számára a fügefafa az új élet kezdete lett. Jézus megszólította, mondhatni Isten megragadta őt, hogy megváltoztassa az életét. Készítsenek a gyermekek illusztrációt mindehhez a tenyerük körberajzolásával:

Forrás:

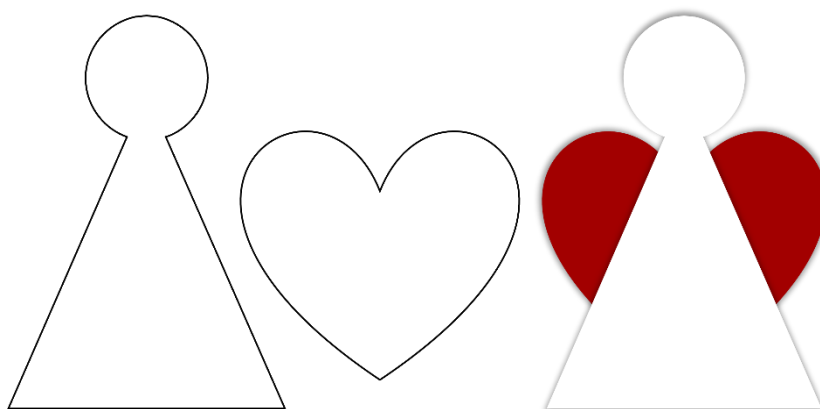
<https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/originals/20/7c/81/207c81235a30e2d004066115a4d56690.jpg>

3. Kapzsóság: Vigyázz, mérgező!

Hívjuk meg a gyermekeket egy játékra, amellyel megtapasztalhatják a kapzsóság-megelégedettség, kockáztatás-biztonság ellentétpárokat. Vigyünk be az órára jó sok mazsolát/almacikket/mandaringerezdet/mogyorót! Egy önként jelentkező hagyja el kis időre a termet! Tegyük az asztalra 6 db-ot a csemegéből! A bennlévőkkel válasszunk ki egyet, amelyet mérgezőnek tekintünk! Hívjuk be a kinn lévő osztálytársat! A játékszabály: Begyűjtheti a csemegéket egymás után, de ha a mérgezőhöz nyúl, akkor vissza kell adnia az addigiakat is. Őneki kell döntenie, hogy mennyire kockáztat, mennyire mohó, mennyire elégszik meg azokkal, amelyek már nála vannak és nem mérgezőek. Ha megtehetjük, többször is hadd vehessen részt egy-egy gyermek a játékban.

Ötlet: Elke Hartebrodt-Schwier (Hg.): *Das große Bibelspielebuch*, Neukirchener 2011.

1. Imádságra nevelés: Isten szeretetének szárnyai

Szemléltetéssel összekapcsolt imádságra nevelési gyakorlat. Azt szeretnénk elérni, hogy a hittanosok megértsék, hogy Isten szeretetet által lehet változni.

Szükséges eszközök

- kivágott emberalak
- kivágott szív (piros lapból)
- ragasztó
- íróeszköz

Előkészületek:

A hittanoktató minden tanuló számára kivág egy emberalakot és egy szívet.

Menet:

1. Ráhangolódás, történethez kapcsolódás

- Zákeus megtapasztalta Isten szeretetét, és ezután egészen megváltozott az élete. Igazságtalanul elvette az emberek pénzét és így gazdagodott meg. Pénzimádó volt. Jézus szeretettel fordult Zákeus felé. Ez a szeretet indította el benne a változást.

2. Felírni, amiben változni szeretnék:

Mindenki kap egy emberalakot.

- Nekünk is vannak olyan dolgaink, amit nagyon jó lenne máshogyan tenni, amiben jó lenne megváltozni. Lehet, hogy nem a pénzt imádjuk, de mondjuk keveset segítünk, vagy valakit piszkálunk, nem hagyunk, nem végezzük el a feladatainkat. Sok dolog lehet. Mindenki maga tudja ezt.
- Azt kérem, hogy írd fel az emberalak testére egy-két szóban, hogy mi lenne, amin szeretnél változtatni. Nem mutatjuk meg egymásnak ezt.

3. Szív ragasztása:

Minden gyermek kap egy szívet.

- Nagyon nehéz megváltozni. Zákeus idejében nagyon sok vámszedő élt, akik ugyanígy éltek, de mégis nagyon kevesen változtak meg. Zákeus azért tudott megváltozni, mert találkozott Jézussal és megtapasztalta Isten szeretetét. Hogy Isten nem utasítja el őt, elfogadja, szereti.
- Ragaszd fel a szívet erre a szóra, amit felírtál a testre.
- Ez a felragasztott szív jelképezi azt, hogy Isten szeretete ad változást.

4. Változás felírása:

- Fordítsd meg most az emberalakot, előtted van az üres oldal.
- Most írjunk az emberalak hátoldalára, egy szóval azt, hogy Isten szeretete által mivé változhatsz. Milyen szeretnél lenni Jézus szeretete segítségével?
Példák: kedves, segítőkész, szorgalmas, bátor, figyelmes, megbocsátó stb.

4. Megfigyelés

- Nézd meg jól a figurádat, mihez hasonlít? Várható válasz: angyal.
- Olyanokká válunk, akik Isten küldöttei.

5. Imádkozás

Mindenki kézbe veszi a figuráját. A hittanoktató elmondja az imádkozás menetét. Először ő imádkozik mindenki nevében, utána mindenki ott helyben csendben elmondja magában egy percben, hogy mihez kéri Isten szeretetét, milyenné szeretne válni Isten által.

Hittanoktató imádsága:

Drága Jézusunk!

Annyira jó, hogy szeretsz minket, hogy minden egyes percben és pillanatban velünk vagy. A Te szeretettedben válhatunk olyanokká, akiknek szeretnél látni bennünket.

Most mindannyian magunkban elmondjuk Neked imádságban, hogy mi az, amihez kérjük a Te végtelen szeretettedet.

(egyéni imádság)

Ámen.

Nem kötelező megosztani, hogy ki mit írt az emberalakra.

Javaslat:

Érdemes a következő hittanórán röviden visszatérni a feladatra. Megkérdezhetjük a tanulókat, hogy eszükbe jutott-e az elkészített figura, imádkoztak-e otthon is ezért a változásért, illetve milyen tapasztalataik voltak. Továbbra sem kötelező megosztani az imádság tartalmát.

Sablon letölthető:

https://refpedi.hu/documents/4463/angyal_2026.07.02_ZN.pdf

ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT

GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK 2. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Jézus elfogad és szeret bennünket.

Kognitív cél: Zákeus történetén keresztül annak a felmutatása, hogy Jézus látja az emberekben rejlő lehetőségeket.

Affektív cél: Az értékesség érzésének és a hozzá kapcsolódó változási igény érzelmi hátterének feltérképezése a csoportban.

Pragmatikus cél: Az egyénben rejlő lehetőségek feltérképezése, és bátorítás azok megélésére.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Történet felidézése csapatjátékkal Alakítsunk 4-5 fős csapatokat! A csapatok kapnak egy-egy ív papírt, amire közösen elkészítik a játéktáblájukat. Rajzolnak rá egy fügefát. A fára rárajzolnak 6 üres, számozott mezőt függőlegesen felfelé, amin majd Zákeus felmászhat. Ezután kiszínezzik a játéktáblájukat. Amikor kész van a játéktábla, minden csapat ráhelyezi a kis játékbábuját a legalsó mezőre. Onnan kell fellépkednie a bábnak a fa tetejére. Ehhez kérdésekre kell helyesen válaszolni. Egyesével tegyünk fel kérdéseket, külön-külön minden csapatnak a múlt órai anyagból! Ha megválaszolják, lépnek egyet, ha nem, akkor a következő csapat próbálkozhat a válaszadással. Átvezetés: Aranymondás felidézése, Zákeus megtérése	Eszköz: nagy ív papír, festék/ ceruza/ filc/ecset, játék bábu Megjegyzés: A feladat kisebb létszámú csapatokkal, vagy akár egyénileg is elvégezhető.
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	A változás lépései – A munkáltató tankönyv feladatának interaktív megoldása Vágjunk ki A4-es papírból nagy alakú lábnyomokat! Írjuk bele az 1. feladat mondatait! Kisebb csoport esetén közösen rakják sorrendbe a földön a változás lépéseit! Nagyobb létszámú osztályban készíthetünk több példányt a sorozatból, és meghirdethetjük	Eszköz: papírból kivágott nagy lábnyomok A feladat a munkáltató tankönyvben is elvégezhető: TKGY 17/B. lecke, 1. feladat

	csapatversenyként, hogy ki rakja ki hamarabb helyesen. Kitűzött cél: jó tulajdonságok! Először egyénileg végezzék el a diákok a munkáltató tankönyv 2. feladatát! Azután párosával beszéljék meg a célként kitűzött változásokat! Átváltozás-megváltozás – közös játék Az együtt dolgozó párok álljanak egymással szembe két kb. egy méter távolságra lévő sorba! Mindenki legyen a szemközti sorban egy párja! Figyeljék meg egymást alaposan a párok! Ezután forduljanak el egymástól, és míg egymásnak háttal állnak, változtassanak meg magukon valamit!(Oldják ki a cipőfűzőjüket, engedjék ki a hajukat, vegyék le a nyakláncukat, tegyék a másik kezükre az órájukat, stb.!) Majd jelzésre forduljanak vissza, és figyeljék meg egymást! Aki hamarabb észreveszi a társán a változást, az kap egy pontot. Játsszunk több kört! Kössük össze a játékban átélt tapasztalatot az óra anyagával! Amikor Jézussal találkozunk, mi is egyre több mindenben megváltozunk, ahogy Zákeus is, amit a környezetünk észrevesz, felfigyel rá.	TKEI 17/B. lecke, 1. feladat TKGY 17/B. lecke, 2. feladat TKEI 17/B. lecke, 2. feladat
--	--	---

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Kiről tanultunk múlt órán?

Az osztály létszámától függően a játékot játszhatjuk egyénenként, csoportokban vagy közösen. A feladat, hogy a tanári asztalra olyan az osztályban előforduló tárgyakat hozzanak sorba, amelyeknek kezdőbetűi kiadják Zákeus nevét. Például: **z**okni-**Á**BC-**k**réta-**e**cset-**u**jjbáb-**s**ál

2. Amilyennek Jézus lát

A tanulók rajzolják körbe a tenyerüket! Rajzoljanak köré lombot, így alakítsanak ki egy fügefát! Az ujjakra, vagyis a fügefa ágaira írjanak egy-egy olyan tulajdonságot, amilyen tulajdonságot meglát bennük Jézus, és bátorítja őket, hogy aszerint éljenek, azzal legyenek a társaik közt!

ÚTMUTATÓ A MUNKÁLTATÓ TANKÖNYV FELADATAIHOZ

1. feladat: A helyes sorrend:

1. Kíváncsi volt Jézusra.
2. Elment, hogy találkozzon vele.
3. Befogadta Jézust az otthonába.
4. Felismerte eddigi kapzsiságát.
5. Engedelmeskedett Jézusnak.

6. Gyakorolta a bőkezűséget.

2. feladat: Ha párosan végeztetjük el a feladatot, akkor alkalom nyílik arra, hogy egyből megerősítést is nyerjen a társa által a közös gondolkodásban. Ebben az életkorban nehezen gondolkodnak még magukról, mással beszélgetve könnyebben reflektálnak saját magukra is. Fontos, hogy a feladat előtt felhívjuk a figyelmet a jóindulatra, és hogy egymásért végezzük a feladatot, nem egymás ellen.

ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT A TÖRTÉNET BÁBOS FELDOLGOZÁSÁHOZ **(MÓDSZERTANI SEGÉDLET)**

(Lk 19,1–10)

Készítette: Kustárné Almási Zsuzsanna

Bevezető gondolatok

Zákeus története kedvelt, gyakran magyarázott, tanított bibliai történet. Kisebbségek és nagyobbak, felnőttek számára is találunk benne átadható, megérthető üzenetet. Nem véletlen ez, hiszen ez a történet – bár csak a Lukács evangéliumában olvasható – az egész evangéliumot, Jézus küldetésének, tanításának lényegét magába foglalja. Mint egy kicsi mag, amiben az élethez szükséges minden részlet, csíra, részecske megtalálható. Ebben a történetben is megvan minden szó, gondolat, cselekvés, amit az Isten és ember kapcsolatáról tudni lehet és tudni érdemes. : számkivetettség-befogadás; gyűlölet- szeretet, bűnösség-üdvösség; kicsinység-hatalmasság; elveszettség-megtalálás, elutasított-szólított; anyagi biztonság- anyagi javak elengedése, szerzett javak-jóvátétel. A kulcsgondolat a „*ma lett üdvössége ennek a háznak*” (9. vers) kijelentésében fogalmazódik meg. Jézus jelenléte, befogadása jelenti magát az üdvösséget, mert ahol Ő jelen van, megjelenik, nem lehet az ember többé ugyanaz, aki volt. Zákeus története tehát egyfajta summázása az evangéliumnak. Ha a kontextust nézzük, azt láthatjuk, hogy nem véletlenül került ide ez a történet, hiszen ezt követően már a szenvedéstörténet veszi kezdetét. Lukács még egyszer rámutat a jézusi küldetés lényegére, arra, ami tulajdonképpen kiváltja a nép és a nép vezetőinek ellenszenvét, értetlenségét, és végső soron a keresztre feszítéshez vezet.

Jézus Jeruzsálemben tartva áthaladt Jerikó városán is. Jerikó szép fekvésű, dús növényzetű, gazdag város volt. Élénk kereskedelmi központnak számított, elsősorban balzsamexportot bonyolított le Arábia és Palesztina között. Ez indokolja azt a tényt is, hogy fontos vámközpontként is számon volt tartva ez a város. A Római Birodalom kiadta a vámszedés jogát úgynevezett fő- és albérlőknek. Megállapították ugyan a tarifát, mégis nagyon sok lehetőség nyílt a zsarolásra, csalásra, ezért a zsidók megvetették a vámszedőket, sőt a nép ellenségeinek is tartották őket, mint akik az elnyomókkal szövetkeznek. ¹

Zákeus az itteni vámszedés fő jogosultja, és mint ilyen az összes vámszedő felettese volt. Ebből következően nagyon gazdag ember lehetett.

Neve a Zakariás (Isten megemlékezik róla) kicsinyítőképzős változata, ami arra utal, hogy ez az ember, bár nagy hatalommal bírt, de természetét tekintve igen kicsi lehetett. Ebből a kontrasztból megérthetjük belső motivációit, a hatalom, a gazdagság minden áron való megszerzését. A külseje miatti nevetségességét elnyomással, zsarolással akarta kompenzálni.

¹ Lukács evangéliuma. Fordítás és magyarázat. Dr. Pröhle Károly, Evangélikus Sajtóosztály. Budapest. 1991 282–283.

Ezzel a magatartásával azonban kizárta magát a közösségből, gyűlölt, ráadásul a törvény szerint bűnös személlyé lett az emberek szemében. Nagyon gazdag volt ugyan, mégsem volt boldog. Ezen a ponton kapcsolódunk be a történetbe. Jézus érkezésének hírére Zákeusban megmozdul valami. Talán csak kíváncsiság, talán valami mélyebb vágy hajtotta, hogy megnézzé a városba érkező tanítót. Minden körülmény ellenére látni akarta Jézust, és ettől semmi sem tudta eltéríteni. Sem az, hogy célponttá vált és a tömegből sokan kihasználták az alkalmat, hogy elégtételt vegyenek rajta, sem az, hogy nevetség tárgyává vált, ahogy „az emberek gyűlöletétől és megvetésétől szenvedve, Isten szeretete után futott”², majd mint egy gyermek, felkapaszkodott egy fára. Igen nagy belső „kényszerszert” érezhetett, hogy mindezt fel merte vállalni.

A várakozásokkal ellentétben és az elvárások ellenében Jézus Zákeust szólítja meg az összegyűlt tömegből. A történet nem említi, hogy miért, de talán azért, mert meglátta Zákeus kívülállóságát, kiszolgáltatottságát, perifériára szorultságát. Jézus sohasem az emberi igazságosság, törvényesség alapján hozza meg ítéletét, hanem felismeri az előtte álló ember legbelsőbb igényeit, vágyait, kétségeit, hiányait.

Zákeust sem méltóságának, hatalmának megfelelően szólította meg, hanem mint aki régóta ismeri: nevéen hívta. Zákeus ebből megértette, hogy Jézusban kivételes barátta talált, ezért meghozza élete legfontosabb döntését. Sietve, hogy el ne szalassza ezt a lehetőséget.

Az, hogy Jézus (ismét) egy bűnös ember házába ment, azaz közösséget vállalt vele, zúgolódást váltott ki az ellenfeleiből. A farizeusok lehetetlennek tartották, hogy bűnösökkel érintkezzenek, amíg azok vezekléssel és jóvátétellel jelét nem adták őszinte megtérésüknek. Jézus éppen az ellenkezőjét teszi, megelőlegezi szeretetét és bizalmát, és éppen ezáltal hívja elő és segíti a változást.³

A farizeusok a törvény alapján (3Móz 6,2kk) a vagyon ötödrészét követelték jóvátételül. Ezzel szemben az, amit Zákeus tesz, messze felülmúlja a törvényben előírtakat. Ami itt történik, éppen ellentéte a gazdag ifjú történetének, aki nem tudott lemondani az anyagi javakról. Zákeus viszont azáltal, hogy meghozta ezt az áldozatot, visszatalált Istenhez, és ezáltal az emberekkel való viszonya is rendeződött. Ezért mondja Jézus: *„Ma lett üdvössége ennek a háznak: mivelhogy ő is Ábrahám fia. Mert az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet.”* (9–10.vers)

William Barclay a Lukács evangéliumáról írt magyarázatában megállapítja, hogy az *elveszett* fogalma az Újszövetségben nem azt jelenti, hogy valaki elítélt, vagy elkárhozott, hanem hogy nem ott van, ahová tartozik, hanem rossz helyen. Az az elveszett, aki Istentől távol van. A megtalálás pedig azt jelenti, hogy visszatalál a mennyei Atya házába, Isten közelébe. Ez Zákeus történetének alap gondolata, és a keresztyénségnek egyik legfőbb tanítása.

Cél meghatározása

Ahogy azt a bevezetésben megállapítottuk ez a történet nagyon gazdag, mély üzeneteket hordoz magában minden korosztály számára. Természetesen más-más síkon, megközelítéssel kell ezeket kibontani egy óvodás, kisiskolás, kamasz vagy felnőtt csoportban.

A kisebbek érzelmileg könnyen tudnak azonosulni Zákeus személyével, aki kis termete miatt nehezen boldogul a többiek között, ha valamit el akar érni, ha valamire szüksége van. Az ő szemszögéből nézve a világ hasonló képet mutat, mint a kisgyermeknekél. Természetesen Zákeus helyzete, kiszolgáltatottsága, számkivetettsége nem csupán „alkati kérdés”. Míg gyermekként természetes a „kicsinység”, felnőttként Zákeus mindenáron bizonyítani akarja azt, hogy ő „nagyobb” annál, mint amilyennek látszik. Ezért mindent megtesz azért, hogy mások

² William Barclay: Lukasevangélium. Auslegung des Neuen Testaments. Aussaat Verlag, Neukirchen., – Vluyn.5. Auflage, 1991 253-254.

³ Lukács evangéliuma. Fordítás és magyarázat. Pröhle Károly. 283.

felett hatalmaskodjon, és gazdagsága révén megszerezze azt, amit akar. Felépít magának egy „álmovilágot”, amelyben végül teljesen magára marad. Egyvalamit ugyanis nem tud hatalommal, pénzzel megszerezni: a szeretetet.

Ez a hiány az, amit végül a Jézussal való találkozás tud betölteni.

A történet feldolgozásánál a hangsúlyt érdemes erre a kontrasztra helyezni. A cél az, hogy a gyerekek megértsék, átéljék azt, amit Zákheus is megtapasztalt: a legfontosabb dolog az életben szeretni és szeretve lenni. Ezt azonban nem lehet sem pénzzel, sem hatalommal megszerezni, csak adni és kapni. Zákheus Jézus barátsága által értette ezt meg, és ez változást hozott az életében. Megtanult szeretetet adni és elfogadni.

Bábtechnikai javaslat és feldolgozási lehetőség

Motivációs játék

Tegyünk a terem közepére egy széket, vagy még szerencsésebb, ha asztalt tudunk erre a célra használni. Ha nagy a csoportlétszám, válasszunk ki néhány gyereket, aki vállalkozik a játékra! Kisebb csoport esetében mindannyian kipróbálhatják.

A feladat csak annyi, hogy fel kell állni a székre vagy asztalra, és körülnézni a teremben. Esetleg a többiek odaállhatnak köré, hogy érzékeljék a különbséget.

Ezután következik a játék megbeszélése

Mit éreztek, amikor magasabbak, „nagyobbak” lettek? Milyen volt fentről nézni a termet? Biztonságosnak érezték-e a „fent-léte”? Mennyivel lehetett mást, többet látni onnan?

Ennek kapcsán lehet más ilyen élményről is beszélgetni: létrára, fára mászásról, kilátóból, toronyból való nézelődésről.

A játék és a beszélgetés kapcsán a gyerekek átélhetik azt, hogy ahhoz, hogy megértsük a dolgokat, sokszor érdemes más szempontból is megvizsgálni azokat, illetve a szemléletváltás tapasztalata sokszor nagyon nagy változásokhoz vezet. Ez a zákeusi történet lényege is.

A történet elmondása, ismertetése:

Bábkészítés és játék

Szükséges eszközök: fekete színű fotókarton, ragasztószalag, hurkapálca, régi típusú írásvetítő, vetítővászon (a fehér fal is megfelel)

Zákheus története kiválóan alkalmas bábjátékos, dramatikus feldolgozásra, mert cselekményes, a jellemek jól körülírhatóak. Van benne konfliktus, párbeszéd, és a „hős” változásának útját jól nyomon követhetjük.

Ennek a változásnak, illetve a kicsiség-nagyság kontrasztjának megjelenítésére leginkább alkalmas bábtechnika az árnyjáték (I! az első-második osztályos módszertani anyagban). A figurákat tervezzük meg, ha gyerekekkel készítjük, beszéljük meg, ki melyik szereplőt, díszletet szeretné elkészíteni! Először is végig kell gondolnunk a lehetőségeket, illetve azt, hogy mi szükséges a történet eljátszásához.

Ezután a fotókartonra felrajzoljuk a figurákat, majd kivágjuk azokat (érdekesebb kisebb ollóval dolgozni). Minél jobban áttört felületeket hozunk létre, annál szebb lesz a kép. Gyerekek esetében viszont érdemes az egyszerűségekre törekedni, mert nem tudják még kivágni a bonyolultabb formákat.

A mozgatáshoz szükséges pálcát, drótot ragasztószalaggal rögzíthetjük. Mielőtt játékba kezdenénk, érdemes próbálgatni egy kicsit a figurák mozgását, ismerkedni ezzel a technikával. A játék az írásvetítő felületén történik. Mivel elég kis területről van szó, egyszerre csak kevés (egy-két) gyerek tud játszani rajta. Mindig az adott szereplő(k) legyen(ek) csak jelen.

A játék menete

Egy írásvetítő segítségével jól bemutatatható, hogyan bátyázza körül magát Zákeus anyagi javakkal, hogyan építi fel saját világát, amiben majd egyedül marad. A gazdagság érzékeltetéséhez használhatunk színes fóliákat, áttört, csipkés anyagokat, amelyek között szinte elvész a kistermetű Zákeus. Megjelenhet előttünk egy terített asztal, egy lakoma, amelyre senki nem jön el. Hősünk ekkor döbben rá, hogy mindaz, ami körülveszi, nem ér semmit, ha nincs senki, akivel osztozhatna rajta.

A Zákeus fölé magasodó tömeg látványosan megoldható ezzel a technikával, megjelenítve ezáltal a konfliktushelyzetet.

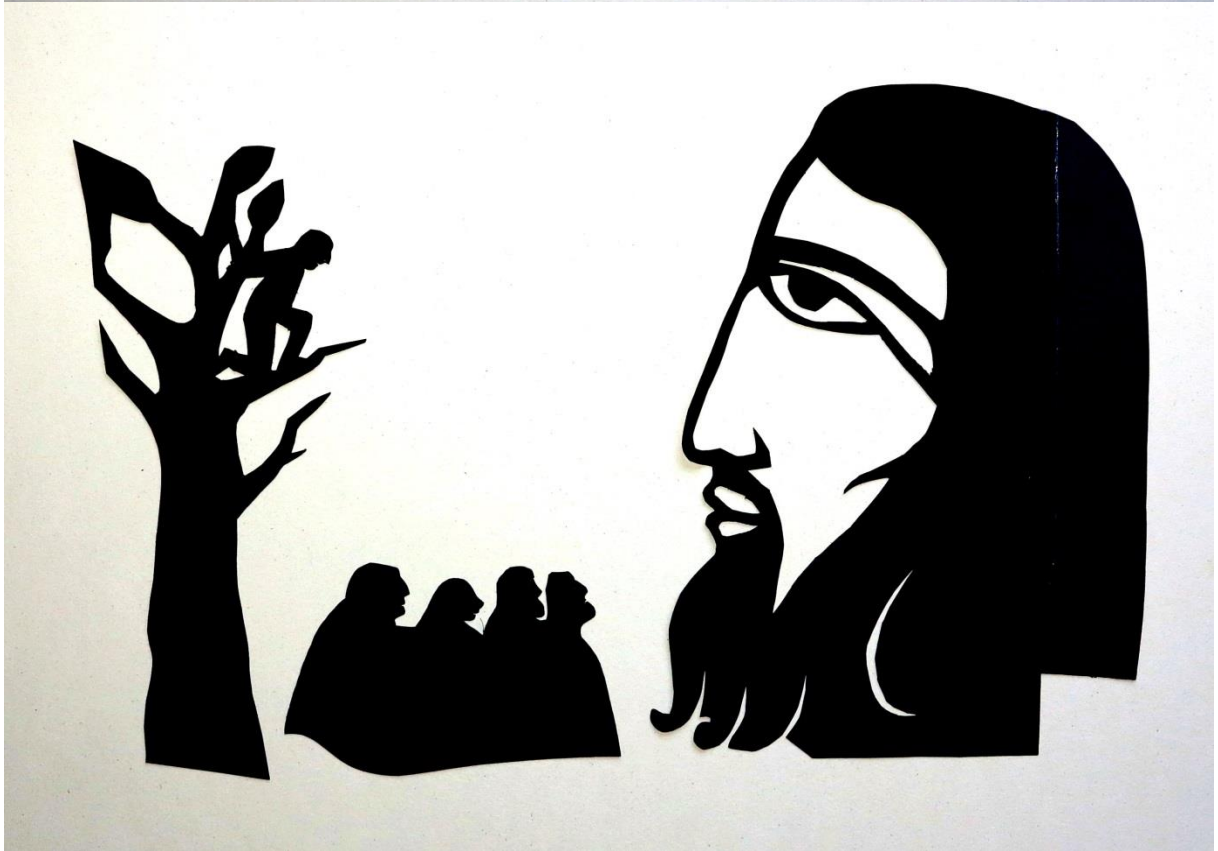
Jézus személye ismét más szintre emeli a történeteket. Alakja kiemelkedik a tömegből, és a fán kuporgó Zákeussal kerül egy magasságba.

Jézus bemegy Zákeus túldíszített, gazdag világába, ami az együttlétük alatt fokozatosan „megtisztul”. Zákeus lemond a dolgairól, amelyek eltűnnek világából. Ezek helyett megjelenhetnek emberi arcok körülöttük, jelezve, hogy Zákeusnak helyreállt a kapcsolata Istennel és emberekkel egyaránt.

Ez lehet a záró kép: Jézus és Zákeus a megterített asztal mellett ülnek, körülöttük emberekkel. Az árnyjáték figuráit szívesen elkészítik a gyerekek is, persze érdemes beszélgetni velük előtte arról, hogy a különböző képeket, jeleneteket, embereket hogyan képzeljük el. Tervezzük meg a figurák méretét is, hiszen ebben a történetben igen nagy jelentősége van ennek is!

Illusztrációs anyag

A következő képek egy más koncepciójú Zákeus feldolgozások készültek, de jól szemléltetik az árnyjáték technikáját, illetve a történetben megjelenő jellemeket, karaktereket. A történetben leírt szöveg egy kicsit más kivitelezést kíván, de a technikai megoldás ugyanaz.

A bábokat Kustár Gábor református lelkész, vallástanár készítette. A képek hozzájárulásával kerültek bemutatásra.

Felhasznált irodalom

Barclay, William: Lukasevangelium. Auslegung des Neuen Testaments. Aussaat Verlag. Neukirchen-Vluyn. 1991.5.Auflage ;

Prőhle Károly: Lukács evangéliuma. Fordítás és magyarázat. Evangélikus Sajtóosztály. Budapest. 1991

Ajánlott irodalom

Rónay György: Zákeus a fügefán. Megtalálható a Szegedi Piaristák Honlapján, irodalom címszó alatt. <http://www.szepi.hu/irodalom/index.html>;

A. A. Milne: János király karácsonya című költeménye